Euroopa Parlament
2024-2029

Kodanikuvabaduste, justiits- ja siseasjade komisjon

2025/2145(DEC)

5.12.2025

ARVAMUS

Esitaja: kodanikuvabaduste, justiits- ja siseasjade komisjon

Saaja: eelarvekontrollikomisjon

Euroopa Liidu 2024. aasta üldeelarve täitmisele heakskiidu andmise kohta, III jagu – Komisjon
(2025/2145(DEC))

Arvamuse raportöör: Evin Incir

ARVAMUS

Kodanikuvabaduste, justiits- ja siseasjade komisjon palub eelarvekontrollikomisjonil kui vastutaval komisjonil lisada oma resolutsiooni ettepanekusse järgmise:

1. tuletab meelde, et rände- ja varjupaigaleppe (edaspidi „lepe“) rakendamine on ELi uue rände- ja varjupaigahalduse süsteemi nurgakivi ning seda hakatakse kohaldama kõigis liikmesriikides 2026. aasta keskel; toonitab, et see on väga oluline poliitiline prioriteet, et tagada usaldusväärne ELi poliitika selles valdkonnas ja täita kodanike ees võetud kohustusi; kutsub seetõttu komisjoni üles tagama rände- ja varjupaigaleppe rakendamiseks piisav arv töötajaid, sealhulgas asjakohane personal liikmesriikide toetamiseks leppe kõigi aspektide rakendamisel; rõhutab, et komisjon peaks keskenduma varjupaiga ja rände valdkonnas ainult sellele ning inimressursse ja tööaega ei tohiks raisata leppe halvasti läbi mõeldud muutmisele vahetult enne kohaldamise algust; märgib, kui oluline on järjepidev ja tõhus järelevalve ja jõustamine rände- ja varjupaigahalduse valdkonnas kõigis liikmesriikides; rõhutab, et leppe rakendamine annab võimaluse tugevdada ELi õiguse, sealhulgas põhiõigustega seotud kohustuste sidusat kohaldamist; rõhutab, et leppe edukas rakendamine ei eelda mitte ainult õiguslikku ülevõtmist, vaid eeldab ka liikmesriikidega praktilise koostöö tegemist tagasisaatmise, piirihalduse ja kolmandate riikidega sõlmitavate tagasivõtulepingute valdkonnas;

2. tuletab meelde oma pühendumust tõenduspõhise ja läbipaistva poliitikakujundamise põhimõtetele; märgib sellega seoses, et mitme seadusandliku ettepaneku puhul, millega tehakse märkimisväärseid ja süsteemseid muudatusi ELi rände- ja varjupaigahaldusega seotud õigusraamistikus, puuduvad mõjuhinnangud; märgib, et Euroopa Liidu Varjupaigaameti teabelehti, mis olid aluseks komisjoni ettepanekule luua liidu tasandil ühine turvaliste päritoluriikide nimekiri, ei ole avalikuks tehtud;

3. väljendab heameelt 12. juunil 2024 esitatud rände- ja varjupaigaleppe ühise rakenduskava üle; tuletab samal ajal komisjonile meelde parlamendi rolli kaasseadusandjana selles protsessis; kutsub komisjoni üles andma parlamendile täieliku juurdepääsu riiklikele rakenduskavadele, riiklikele erandolukorra kavadele ja liikmesriikide riiklikele strateegiatele, et tagada mõjus järelevalve rakendamisprotsessi üle; tuletab lisaks meelde, et kui komisjon arutab leppe rakendamisega seotud küsimusi nõukogus liikmesriikidega, peaks ta kooskõlas lojaalse koostöö põhimõttega jagama parlamendiga asjakohaseid dokumente;

4. tunneb heameelt Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi ning Sisejulgeolekufondi vahendite kasutamisel tehtud edusammude üle, kuid väljendab muret selle pärast, et puuduvad üksikasjalikud avalikud andmed riiklike kulutuste kohta, ning nõuab siseasjade fondide jaoks ühtse ELi tasandi veebipõhise läbipaistvusportaali loomist; tunneb siiski muret, et üksikasjalikke ja põhjalikke andmeid kulutuste kohta, eelkõige liikmesriikidega jagatud eelarve täitmise korral, on raske saada, mis ei lase eelarvepädevatel institutsioonidel usaldusväärset järelevalvet teha; väljendab heameelt selle üle, et 2025. aastal suurenes piirihalduse ja leppe täielikuks rakendamiseks piisava rahastamise tagamise eelarve, ning soovitab tungivalt seda lähenemisviisi järgmisel aastal jätkata;

5. rõhutab, et liikmesriikidele ja liidu asutustele tuleb tagada piisav ja õigeaegne liidu rahastamine, et hõlbustada liidu õiguse sujuvat rakendamist varjupaiga ja rände valdkonnas; kutsub komisjoni üles jälgima selliste haldus-, operatiiv- ja õiguslike meetmete õigeaegset edenemist, mida liikmesriigid ja liidu asutused nõuavad, et lepet saaks hakata 2026. aasta suvest täielikult rakendama, ning sellele kaasa aitama;

6. märgib, et võrreldes varasemate aastatega vähenes 2024. aastal liitu ebaseaduslikult saabunud rändajate arv; tunnustab komisjoni jätkuvate pingutuste eest koostöö tegemisel liidu naabruses asuvate kolmandate riikidega, et tegeleda ebaseadusliku rändega selle lähtekohas ja integreerida edukalt riigis seaduslikult elavad kolmandate riikide kodanikud; rõhutab hoolika järelevalve ja hoolsuskohustuse vajadust rahaliste vahendite eraldamisel rände haldamisega seotud partneritele väljaspool ELi, et tagada kooskõla ELi standarditega, sealhulgas põhiõiguste valdkonnas; nõuab tungivalt, et komisjon suurendaks liidu siseasjade fondide kavandamise ja kolmandates riikides kasutamise läbipaistvust ja aruandlust; nõuab läbipaistva ja sõltumatu inimõiguste seiremehhanismi loomist ELi siseasjade fondide kasutamiseks kolmandates riikides; tunneb heameelt komisjoni pingutuste üle suurendada solidaarsust ja vastutuse jagamist liikmesriikide vahel, eelkõige nende puhul, keda rände- ja varjupaigaprobleemid kõige enam mõjutavad; kordab üleskutset komisjonile toetada liidu asutusi ja liikmesriike tulemuslike otsingu- ja päästeoperatsioonide koordineerimisel Vahemerel, tagades selliste meetmete elluviimise kooskõlas rahvusvahelise ja liidu õigusega;

7. väljendab heameelt selle üle, et komisjon jälgib õigusriigi kriteeriumide täitmist õigusriigi vahendite, sealhulgas iga-aastase õigusriigi olukorda käsitleva aruande kaudu, mille peatükid kirjeldavad üksikasjalikult eri liikmesriikide õigusriigi põhimõttega seotud individuaalseid ja süsteemseid probleeme ning võimaldavad põhjalikult analüüsida olukorda ja selle arengut igas liikmesriigis ning mis 2024. aastal hõlmas esimest korda nelja laienemisprotsessis osalevat riiki; on jätkuvalt mures, et iga-aastases õigusriigi olukorda käsitlevas aruandes, milles võetakse liiga diplomaatiline toon ning ei eristata selgelt individuaalseid ja süsteemseid probleeme, võidakse alahinnata mõnd kõige tõsisemat õigusriigi kui väärtuse rikkumist; nõuab tungivalt, et komisjon töötaks selle nimel, et täielikult rakendada Euroopa Parlamendi soovitusi ELi demokraatia, õigusriigi ja põhiõiguste mehhanismi loomise kohta, nagu on esitatud parlamendi 25. oktoobri 2016. aasta resolutsioonis[1], ning tagada, et õigusriigi kriteeriumide hindamine muutuks täpsemaks ja kvalitatiivsemaks, tuginedes mitte ainult seadusandlikele muudatustele, vaid ka konkreetsetele ja sõltumatutele tõenditele nende praktilise kohaldamise kohta; rõhutab, et kuigi liidu käsutuses olevaid vahendeid on märkimisväärselt laiendatud, sõltub nende tulemuslikkus sidusast ja järjepidevast kohaldamisest kõigis ELi institutsioonides; nõuab suuremat keskendumist riigipõhiste soovituste rakendamisele koos ajakava ja mõõdetavate võrdlusalustega; palub komisjonil üksikasjalikult kirjeldada nõuete täitmata jätmise võimalikke tagajärgi, sealhulgas osutades konkreetsetele vahenditele, k.a eelarvevahenditele ja rahastamise tingimuslikkusele; kordab oma seisukohta, et aruanne peaks hõlmama Euroopa Liidu lepingu artiklis 2 esitatud väärtuste täielikku ulatust, kuna neid ei saa vaadelda eraldi; rõhutab vajadust luua Euroopa õigusriigi poolaasta, millel oleks selge struktuur ja kindlaksmääratud vahe-eesmärgid ning millesse panustaksid aktiivselt kõik ELi

[1] Euroopa Parlamendi 25. oktoobri 2016. aasta resolutsioon soovitustega komisjonile ELi demokraatia, õigusriigi põhimõtte ja põhiõiguste mehhanismi loomise kohta (2015/2254(INL)), ELT C 215, 19.6.2018, lk 162.

institutsioonid; rõhutab, et kõnealune iga-aastane tsükkel peab põhinema kindlatel ja objektiivsetel näitajatel ning seejuures tuleb teha selgeks, et õigusriigi põhimõtte rikkumised ei ole kunagi tühised, samuti et võimalikud puudujäägid peaksid tooma kaasa meetmed, mis on analoogsed meetmetega, mida kohaldatakse Euroopa poolaasta raamistikus;

8. peab kahetsusväärseks komisjoni otsust, milles järeldati, et Ungaris oli täidetud harta horisontaalne eeltingimus seoses kohtusüsteemi sõltumatusega, mis võimaldas Ungari ametiasutustel hakata taotlema liidu vahenditest kuni 10,2 miljardi euro ulatuses makseid; kordab, et komisjoni otsus on ebaseaduslik, nagu väidetakse Euroopa Parlamendi menetluses olevas kohtuasjas C-225/24 komisjoni vastu; kutsub komisjoni üles rangelt järgima tingimuslikkuse põhimõtet ja tagama, et kohtusüsteemi sõltumatuse või õigusriigi põhimõtte süsteemse rikkumise korral liidu rahalisi vahendeid ei eraldataks;

9. tunneb muret viivituste pärast komisjoni dokumentidele juurdepääsu andmise menetlustes; tuletab komisjonile meelde, et kooskõlas parlamendi 13. juuli 2023. aasta resolutsioonis[2] esitatud soovitustega peab komisjon need puudused viivitamata kõrvaldama;

10. tunneb sügavat muret, et komisjon ei ole siiani esitanud parlamendi soovituse peale täitemeetmeid ega seadusandlikke järelmeetmeid Pegasuse ja muu samaväärse nuhkvara kasutamisega seoses; tuletab komisjonile meelde, et ta austaks liidu institutsioonide vahelise lojaalse koostöö põhimõtet ning täidaks raamkokkuleppes ja institutsioonidevahelises parema õigusloome kokkuleppes sätestatud kohustusi ning esitaks põhjendamatu viivituseta tegevuskava nuhkvara kuritarvitamise ärahoidmiseks liidus, kasutades täielikult ära kõiki aluslepingutes ette nähtud seadusandlikke ja muid kui seadusandlikke vahendeid.

[2] Euroopa Parlamendi 13. juuli 2023. aasta resolutsioon üldsuse juurdepääsu kohta dokumentidele – 2019.–2021. aasta aruanne (2022/2015(INI)) (ELT C..., 17.7.2024) https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2023-0295_ET.html.

LISA: SISENDI DEKLARATSIOON

Vastavalt kodukorra I lisa artiklile 8 kinnitab arvamuse raportöör, et kasutas arvamuse koostamisel enne selle komisjonis vastuvõtmist oma arvamuses toimikuga seotud küsimuste kohta sisendmaterjali, mida ta sai järgmistelt huvide esindajatelt, kes kuuluvad kohustuslikku läbipaistvusregistrit käsitleva institutsioonidevahelise kokkuleppe[3] kohaldamisalasse, või järgmistelt kolmandate riikide ametiasutuste, sealhulgas nende diplomaatiliste esinduste ja saatkondade esindajatelt:

1. Huvide esindajad, kes kuuluvad kohustuslikku läbipaistvusregistrit käsitleva institutsioonidevahelise kokkuleppe kohaldamisalasse
Transparency International EU / EU Transparency : 501222919-71
2. Kolmandate riikide ametiasutuste, sealhulgas nende diplomaatiliste esinduste ja saatkondade esindajad
Puuduvad

Eespool esitatud loetelu koostamise eest vastutab ainuisikuliselt arvamuse raportöör.

Kui loetelus on märgitud füüsiliste isikute nimi või ametikoht või mõlemad, kinnitab arvamuse raportöör, et ta on esitanud asjaomastele füüsilistele isikutele Euroopa Parlamendi andmekaitseteate nr 484 (https://www.europarl.europa.eu/data-protect/index.do), milles on kindlaks määratud nende isikuandmete töötlemise suhtes kohaldatavad tingimused ja sellise töötlemisega seotud õigused.

[3] Euroopa Parlamendi, Euroopa Liidu Nõukogu ja Euroopa Komisjoni 20. mai 2021. aasta institutsioonidevaheline kokkulepe kohustusliku läbipaistvusregistri kohta (ELT L 207, 11.6.2021, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_interinstit/2021/611/oj).

TEAVE VASTUVÕTMISE KOHTA NÕUANDVAS KOMISJONIS

Vastuvõtmise kuupäev	3.12.2025
Lõpphääletuse tulemus	+: 46 –: 25 0: 1
Lõpphääletuse ajal kohal olnud liikmed	Magdalena Adamowicz, Abir Al-Sahlani, Giuseppe Antoci, Jaume Asens Llodrà, Pernando Barrena Arza, Nikola Bartůšek, François-Xavier Bellamy, Ioan-Rareş Bogdan, Saskia Bricmont, Jaroslav Bžoch, Damien Carême, Susanna Ceccardi, Caterina Chinnici, Veronika Cifrová Ostrihoňová, Alessandro Ciriani, Lena Düpont, Marieke Ehlers, Estrella Galán, Raquel García Hermida-Van Der Walle, Paolo Inselvini, Irena Joveva, Erik Kaliňák, Marina Kaljurand, Mariusz Kamiński, Fabienne Keller, Mary Khan, Alice Kuhnke, Murielle Laurent, Fabrice Leggeri, Jeroen Lenaers, Lukas Mandl, Michael McNamara, Ana Catarina Mendes, Verena Mertens, Nadine Morano, Matjaž Nemec, Ana Miguel Pedro, Ilaria Salis, Birgit Sippel, Krzysztof Śmiszek, Petra Steger, Cecilia Strada, Alice Teodorescu Måwe, Tomas Tobé, Milan Uhrík, Tom Vandendriessche, Kristian Vigenin, Elissavet Vozemberg-Vrionidi, Isabel Wiseler-Lima, Ewa Zajączkowska-Hernik, Alessandro Zan, Javier Zarzalejos, Tomáš Zdechovský
Lõpphääletuse ajal kohal olnud asendusliikmed	Katarina Barley, Anna Maria Cisint, Markéta Gregorová, Monika Hohlmeier, Nikola Minchev, Javier Moreno Sánchez, Jan-Christoph Oetjen, Leoluca Orlando, Oliver Schenk, Sebastian Tynkkynen, Alexandre Varaut, Maciej Wąsik
Lõpphääletuse ajal kohal olnud parlamendiliikmed kodukorra art 216 lg 7 alusel	Stefano Cavedagna, José Cepeda, Pietro Fiocchi, Andrey Kovatchev, Marcos Ros Sempere, Michał Szczerba, Catarina Vieira

NIMELINE LÕPPHÄÄLETUS
NÕUANDVAS KOMISJONIS

46	+
PPE	Magdalena Adamowicz, François-Xavier Bellamy, Ioan-Rareş Bogdan, Caterina Chinnici, Lena Düpont, Monika Hohlmeier, Andrey Kovatchev, Jeroen Lenaers, Lukas Mandl, Verena Mertens, Ana Miguel Pedro, Oliver Schenk, Michał Szczerba, Alice Teodorescu Måwe, Tomas Tobé, Elissavet Vozemberg-Vrionidi, Isabel Wiseler-Lima, Javier Zarzalejos, Tomáš Zdechovský
Renew	Abir Al-Sahlani, Veronika Cifrová Ostrihoňová, Raquel García Hermida-Van Der Walle, Irena Joveva, Fabienne Keller, Michael McNamara, Nikola Minchev, Jan-Christoph Oetjen
S&D	Katarina Barley, José Cepeda, Marina Kaljurand, Murielle Laurent, Ana Catarina Mendes, Javier Moreno Sánchez, Matjaž Nemec, Marcos Ros Sempere, Birgit Sippel, Krzysztof Śmiszek, Cecilia Strada, Kristian Vigenin, Alessandro Zan
Verts/ALE	Jaume Asens Llodrà, Saskia Bricmont, Markéta Gregorová, Alice Kuhnke, Leoluca Orlando, Catarina Vieira

25	-
ECR	Stefano Cavedagna, Alessandro Ciriani, Pietro Fiocchi, Paolo Inselvini, Mariusz Kamiński, Sebastian Tynkkynen, Maciej Wąsik
ESN	Mary Khan, Milan Uhrík, Ewa Zajączkowska-Hernik
NI	Erik Kaliňák
PfE	Nikola Bartůšek, Jaroslav Bžoch, Susanna Ceccardi, Anna Maria Cisint, Marieke Ehlers, Fabrice Leggeri, Petra Steger, Tom Vandendriessche, Alexandre Varaut
The Left	Giuseppe Antoci, Pernando Barrena Arza, Damien Carême, Estrella Galán, Ilaria Salis

1	0
PPE	Nadine Morano

Kasutatud tähised:
+ : poolt
- : vastu
0 : erapooletu